

**Напрямки вдосконалення правового регулювання порядку
відбування покарань засуджених військовослужбовців у виді
тримання в дисциплінарному батальйоні**

Піскун Іван¹, Зубчук Віталій²

Опубліковано	Секція	УДК
20.05.2023	Право	355.41:343.24

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7952080>

Анотація. Стаття є дослідженням особливостей вдосконалення правового регулювання порядку відбування покарань засуджених військовослужбовців у виді тримання в дисциплінарному батальйоні. Дослідження ефективності програм перевиховання та реінтеграції в дисциплінарних батальйонах є важливим кроком у поліпшенні правового регулювання. У статті зазначені основні аспекти, які слід вдосконалювати. У статті перелічено та досліджено фактори, які можуть впливати на якість психологічної підтримки засуджених військовослужбовців у виді тримання в дисциплінарному батальйоні, серед них: наявність психологічних фахівців, індивідуалізовані консультації, групові сесії, психотерапевтичні програми, посттравматична підтримка. У статті звернено увагу на те, що соціальна реабілітація засуджених в дисциплінарних батальйонах спрямована на підготовку їх до повернення до військової служби або цивільного життя шляхом сприяння їх соціальній адаптації та інтеграції у суспільство. У рамках програм соціальної реабілітації розглядаються різні заходи, спрямовані на цілісний розвиток засуджених та підтримку їх у процесі перевиховання та адаптації. В статті також зазначено, що вивчення міжнародного досвіду та стандартів є важливим кроком у вдосконаленні правового регулювання відбування покарань у військових установах, зокрема в дисциплінарних батальйонах. На основі досвіду і міжнародних стандартів виокремлено конкретні напрямки вдосконалення правового регулювання порядку відбування покарань засуджених військовослужбовців у виді тримання в дисциплінарному батальйоні: забезпечення гуманного поводження; забезпечення справедливих процедур; забезпечення ефективного перевиховання та реабілітації; посилення зовнішнього контролю; залучення громадськості; створення механізмів для вирішення скарг; розвиток механізмів альтернативних покарань.

Ключові слова: дисциплінарний батальйон, групова сесія, соціальна реабілітація, партнерство, військовослужбовці, реабілітація, професійна підготовка.

¹доцент кафедри правового забезпечення гуманітарного інституту, Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського, кандидат юридичних наук, доцент, <https://orcid.org/0000-0002-2401-7988>

²слухач гуманітарного інституту, Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського, <https://orcid.org/0009-0005-1314-6767>

Directions for improving the legal regulation of the procedure for serving sentences by convicted military personnel in disciplinary battalions

Abstract. The article is a study of the peculiarities of improving the legal regulation of the procedure for serving sentences by convicted military personnel in disciplinary battalions. Investigating the effectiveness of rehabilitation and reintegration programs in disciplinary battalions is an important step towards improving the legal regulation. The article identifies the main aspects that need to be improved. It lists and examines factors that can influence the quality of psychological support for convicted military personnel in disciplinary battalions, including the presence of psychological professionals, individualized counseling, group sessions, psychotherapeutic programs, and post-traumatic support. The article emphasizes that the social rehabilitation of the convicted individuals in disciplinary battalions aims to prepare them for reintegration into military service or civilian life by facilitating their social adaptation and integration into society. Various measures aimed at the comprehensive development of the convicted individuals and supporting their rehabilitation and adaptation process are considered within the framework of social rehabilitation programs. The article also notes that studying international experience and standards is a crucial step in improving the legal regulation of sentence serving in military institutions, particularly in disciplinary battalions. Based on experience and international standards, specific directions for improving the legal regulation of the procedure for serving sentences by convicted military personnel in disciplinary battalions are identified: ensuring humane treatment, ensuring fair procedures, facilitating effective rehabilitation and reintegration, strengthening external oversight, involving the public, establishing mechanisms for addressing complaints, and developing alternative sentencing mechanisms.

Keywords: disciplinary battalion, group session, social rehabilitation, partnership, military personnel, rehabilitation, professional training.

Вступ

Постановка проблеми. Правове регулювання порядку відбування покарань засудженими військовослужбовцями, зокрема у виді тримання в дисциплінарному батальйоні, є важливим аспектом забезпечення дисципліни, порядку та військового правопорядку. Суворість та ефективність цього регулювання безпосередньо впливає на забезпечення військової дисципліни, безпеки внутрішнього середовища та готовності збройних сил до виконання своїх завдань.

Військовослужбовці, які порушують військову дисципліну та вчиняють правопорушення, підлягають покаранню згідно з військовим законодавством. Одним із видів покарання може бути тримання в дисциплінарному батальйоні. Це спеціальна виправно-трудова установа, де військовослужбовці, які вчинили порушення, відбувають своє покарання, одночасно виконуючи трудові обов'язки та підлягаючи вихованню та перевихованню.

Проте, для забезпечення справедливості, ефективності та згладжування негативного впливу тримання в дисциплінарному батальйоні на військовослужбовців необхідне постійне вдосконалення правового регулювання порядку його відбування. Це вимагає аналізу та оцінки існуючих проблем, пошуку оптимальних рішень та впровадження необхідних змін у військову законодавчу базу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Робота ґрунтується на аналізі науково-методичної літератури, методичних посібників, наукових статей, періодичних видань та напрацювань сучасних та попередніх вчених і дослідників, серед них: І. І. Митрофанов, Т. Б. Ніколаєнко, А. С. Овчаренко, О.М. Сарнавський тощо.

Мета статті – проаналізувати напрями вдосконалення правового регулювання порядку відбування покарань засуджених військовослужбовців у виді тримання в дисциплінарному батальйоні.

Результати

Аналіз процедури застосування дисциплінарного батальйону є важливим аспектом вдосконалення правового регулювання порядку відбування покарань засудженими військовослужбовцями.

При вдосконаленні правового регулювання порядку відбування покарань засудженими у дисциплінарних батальйонах, важливо враховувати засади прав людини, принципи гуманітарного права та міжнародні стандарти, які регулюють умови тримання в установах виконання покарань.

Дослідження ефективності програм перевиховання та реінтеграції в дисциплінарних батальйонах є важливим кроком у поліпшенні правового регулювання. Основні аспекти, які слід вдосконалювати:

Освіта та професійна підготовка: аналіз наявних освітніх програм та можливостей професійного навчання для засуджених в дисциплінарному батальйоні. Вивчення доступності освітніх ресурсів, які можуть сприяти вдосконаленню знань та навичок засуджених для підготовки їх до повернення до військової служби чи цивільного життя.

Психологічна підтримка: оцінка наявності та якості психологічної підтримки в рамках програм перевиховання та реінтеграції. Це може включати проведення індивідуальних консультацій, групових сесій, психотерапевтичних програм та інших психологічних інтервенцій, спрямованих на підтримку засуджених у процесі їх перевиховання та адаптації.

Соціальна реабілітація: вивчення заходів, спрямованих на соціальну реабілітацію засуджених у дисциплінарних батальйонах. Це може включати підтримку в отриманні житла, пошуку роботи, інтеграції у суспільство та підтримку встановлення стабільного життя після звільнення з військової служби.

Моніторинг успішності: встановлення системи моніторингу та оцінки успішності програм перевиховання та реінтеграції. Це дозволить визначити ефективність та результативність цих програм, а також виявити можливі недоліки та проблеми, що можуть виникати в процесі реалізації. Під час моніторингу слід звернути увагу на показники успішної реінтеграції, такі як працевлаштування після засудження, стабільність життя та зниження рецидиву.

Партнерство з громадськими організаціями: вивчення співпраці дисциплінарних батальйонів з громадськими організаціями, які займаються реабілітацією та реінтеграцією засуджених. Важливо оцінити роль та внесок таких організацій у підтримку засуджених під час перевиховання та після звільнення.

Зворотний зв'язок та відкритість: встановлення механізмів забезпечення зворотного зв'язку між засудженими та керівництвом дисциплінарних батальйонів. Важливо створити можливості для засуджених висловлювати свої думки, скарги та пропозиції щодо поліпшення умов тримання та програм перевиховання [1, с. 108–109].

Ці аспекти дослідження процесу перевиховання та реінтеграції засуджених в дисциплінарних батальйонах допоможуть виявити ефективність і проблеми існуючих програм та визначити шляхи для поліпшення правового регулювання з метою забезпечення успішного перевиховання та повернення засуджених до суспільства.

Освітні програми в установах виконання покарань: багато держав мають програми освіти в установах виконання покарань, включаючи виправні установи та в'язниці. Ці програми можуть надавати засудженим можливість отримати базову

загальну середню освіту, професійну підготовку або вищу освіту, в залежності від доступних ресурсів та специфічних програм.

Професійне навчання: деякі установи виконання покарань співпрацюють з професійними організаціями та промисловими підприємствами для надання професійного навчання засудженим. Це може включати тренінги з конкретних професійних навичок, таких як будівництво, механіка, кулінарія, комп'ютерні технології тощо. Метою такого навчання є підготовка засуджених до здобуття робочих навичок та підвищення їх шансів на успішну реінтеграцію у суспільство.

Дистанційна освіта та онлайн-курси: засудженим можуть бути надані можливості для вивчення онлайн-курсів або отримання дистанційної освіти через спеціальні платформи. Це дає їм можливість здобути нові знання та вміння, навчитися певним навичкам або навіть отримати сертифікати чи дипломи відповідно до обраної програми. Інтернет-ресурси, такі як онлайн-курси Coursera, Udemy, Khan Academy, можуть бути доступними для засуджених, які мають доступ до комп'ютерів або планшетів у своїх установах.

Програми соціальної реабілітації: деякі установи виконання покарань пропонують спеціалізовані програми соціальної реабілітації, які можуть включати навчання навичкам соціальної адаптації, комунікації, конфліктології та іншим важливим навичкам для повернення до військової служби або цивільного життя. Ці програми можуть проводитись спільно зі спеціалістами з соціальної роботи, психологами, тренерами тощо.

Партнерства з освітніми установами та громадськими організаціями: установи виконання покарань можуть встановлювати партнерські зв'язки з місцевими освітніми установами, включаючи вищі навчальні заклади, коледжі та професійні школи. Це може відкрити додаткові можливості для засуджених отримати доступ до освітніх ресурсів та програм, які пропонують ці установи [2, с. 148–149].

Слід також зазначити фактори, які можуть впливати на якість психологічної підтримки:

- Наявність психологічних фахівців: ефективна психологічна підтримка потребує наявності кваліфікованих психологів або психотерапевтів, які мають досвід у роботі з засудженими. Важливо, щоб фахівці мали достатні ресурси та підтримку для забезпечення необхідних психологічних послуг.
- Індивідуалізовані консультації: програми повинні передбачати можливість індивідуальних консультацій, під час яких засуджені можуть обговорити свої проблеми, страхи, виклики та отримати підтримку та поради від психолога. Це дозволяє психологу більш глибоко розуміти потреби кожного засудженого та надавати індивідуальну допомогу.
- Групові сесії: групові сесії можуть бути корисними для засуджених, оскільки вони надають можливість обмінюватися досвідом, взаємопідтримкою та взаємоувазі. Групова робота може сприяти формуванню навичок соціальної взаємодії.
- Психотерапевтичні програми: деякі програми перевиховання та реінтеграції можуть включати психотерапевтичні підходи, такі як когнітивно-поведінкова терапія, групова терапія або психодрама. Ці програми спрямовані на розвиток психологічних стратегій, роботу зі стереотипними паттернами поведінки та допомогу засудженим у подоланні особистісних труднощів.
- Посттравматична підтримка: зважаючи на можливість того, що деякі засуджені можуть бути ветеранами військової служби або мати післятравматичний стрес, важливо, щоб програми реабілітації надавали підтримку в цій сфері. Це може включати спеціальні психологічні програми, спрямовані на роботу з посттравматичними розладами, а також ресурси для ветеранів, що допомагають

їм виробити механізми для подолання труднощів і повернення до цивільного життя [3, с. 170].

Соціальна реабілітація засуджених в дисциплінарних батальйонах спрямована на підготовку їх до повернення до військової служби або цивільного життя шляхом сприяння їх соціальній адаптації та інтеграції у суспільство. У рамках програм соціальної реабілітації розглядаються різні заходи, спрямовані на цілісний розвиток засуджених та підтримку їх у процесі перевиховання та адаптації.

Одним з елементів соціальної реабілітації є тренінги соціальних навичок, які допомагають засудженим розвивати навички комунікації, співпраці, роботи в команді та вирішення конфліктів. Ці тренінги сприяють формуванню навичок, необхідних для успішної інтеграції у суспільство та виконання соціальних ролей.

Крім того, в рамках програм реабілітації надається можливість професійної підготовки засуджених. Це може включати навчання конкретним навичкам, які є корисними на ринку праці, таким як технічні навички, ремонт, садівництво, кулінарія або інші професії. Програми професійної підготовки сприяють отриманню практичних навичок та збільшенню шансів на працевлаштування після звільнення.

Підтримка у пошуку роботи також є важливою складовою соціальної реабілітації. Програми реабілітації можуть включати підтримку у складанні резюме, тренінги на співбесіди, ознайомлення з ресурсами зайнятості та організацію зустрічей з потенційними роботодавцями. Це допомагає засудженим знайти роботу після визволення та стабілізувати своє соціально-економічне становище.

Для успішної соціальної реабілітації засуджених також необхідна підтримка їх соціальної адаптації. Це може включати надання інформації про доступні соціальні послуги та ресурси, навчання навичкам розв'язання побутових та фінансових питань, а також підтримку у встановленні зв'язків з родиною та соціальними мережами. Ці заходи сприяють покращенню якості життя засуджених та підготовці їх до успішної соціальної реінтеграції.

Надалі, після звільнення з дисциплінарного батальйону, засуджені можуть потребувати підтримки для успішної реінтеграції у суспільство. Тому можуть бути запроваджені програми післяреабілітаційної підтримки, що надають послуги допомоги в пошуку житла, навчанні або подальшій професійній підготовці, а також допомогу в подоланні інших перешкод, з якими вони можуть зіткнутися після звільнення. Ці програми сприяють підтримці засуджених у процесі переходу до нового етапу життя та їхній успішній реінтеграції у суспільство.

Ці заходи соціальної реабілітації в дисциплінарних батальйонах мають на меті підготувати засуджених до повернення до військової служби або цивільного життя.

Моніторинг успішності є важливою складовою програм перевиховання та реінтеграції засуджених у дисциплінарних батальйонах. Встановлення системи моніторингу та оцінки дозволяє здійснювати постійний контроль за ходом програм, їх ефективністю та впливом на засуджених [4, с. 85–86].

Система моніторингу може включати збір та аналіз різноманітних даних. Це можуть бути статистичні дані про участь засуджених у програмах, їхні досягнення та прогрес у навчанні та професійному розвитку. Також важливими елементами моніторингу є збір інформації про задоволеність засуджених програмами та їхнім ставленням до навчання та перевиховання.

Оцінка успішності програм також має враховувати результати після реабілітаційного періоду, що дозволяє визначити ступінь досягнення цілей реабілітації та реінтеграції засуджених. Це може включати оцінку рівня зайнятості, зміни у рівні соціальної та економічної самодостатності, покращення соціальних взаємин та повернення до суспільства без порушень закону.

Для здійснення моніторингу та оцінки успішності необхідно встановити ясні критерії та показники, що відображатимуть цілі програм. Це можуть бути кількісні показники, такі як відсоток засуджених, які успішно завершили програми або знайшли роботу після визволення, або якісні показники, які оцінюють ставлення та самооцінку засуджених.

Моніторинг успішності також передбачає постійну зворотну зв'язок з учасниками програм. Це може включати проведення анонімних опитувань, фокус-груп, інтерв'ю засуджених, а також спостереження за їхнім прогресом під час участі в програмах. Зворотний зв'язок дозволяє отримувати важливі відгуки та рекомендації щодо поліпшення програм та забезпечення їх відповідності потребам засуджених.

Моніторинг успішності є процесом, що вимагає постійного оновлення та аналізу отриманих даних. Це дозволяє виявляти потенційні проблеми та вдосконалювати програми перевиховання та реінтеграції засуджених. Засновані на отриманих відгуках та даних зміни можуть бути впроваджені для покращення ефективності та якості послуг, а також для адаптації до змінних потреб засуджених.

Вивчення співпраці дисциплінарних батальйонів з громадськими організаціями, що займаються реабілітацією та реінтеграцією засуджених, є важливим аспектом у підтримці ефективних програм. Громадські організації можуть мати значний досвід та ресурси, які сприяють покращенню процесу перевиховання та адаптації засуджених [5, с. 448–449].

Дослідження співпраці дисциплінарних батальйонів з громадськими організаціями передбачає аналіз наявних партнерств та спільних ініціатив. Це можуть бути проекти, що надають психологічну підтримку, професійне навчання, соціальну реабілітацію, послуги після реабілітаційної підтримки та інші форми допомоги. Вивчення співпраці включає аналіз обсягу спільних заходів, які були реалізовані, і їхнього впливу на підготовку засуджених до повернення до військової служби або цивільного життя.

Також важливим аспектом є оцінка якості співпраці та ефективності реалізованих проектів. Це може включати збір відгуків та оцінок засуджених щодо отриманої підтримки та результатів участі в програмах, а також оцінку досягнутих цілей та показників успішності. Дані, отримані в результаті оцінки, дозволяють виявляти сильні та слабкі сторони співпраці, а також забезпечують підґрунтя для подальшого поліпшення та розвитку програм та партнерства.

Встановлення механізмів забезпечення зворотного зв'язку між засудженими та керівництвом дисциплінарних батальйонів є важливою складовою процесу перевиховання та реабілітації. Цей механізм сприяє ефективному комунікаційному потоку, взаєморозумінню та врахуванню думки та потреб засуджених.

Забезпечення зворотного зв'язку передбачає наявність структурованих каналів комунікації між засудженими та керівництвом. Це можуть бути системи скарг та пропозицій, анонімні опитування, прямі консультації або відкриті форуми для висловлення думок та ідей. Важливо забезпечити конфіденційність та безпеку для засуджених, щоб вони могли вільно висловлювати свої погляди та ділитися досвідом.

Механізми зворотного зв'язку також повинні включати процес аналізу та врахування отриманих відгуків та пропозицій. Керівництво дисциплінарних батальйонів повинно бути готове слухати та розуміти думки засуджених, аналізувати їх та вживати відповідні заходи. Відкритість до конструктивної критики та готовність до внесення змін є важливими елементами процесу зворотного зв'язку.

Крім того, важливо забезпечити систему зворотного зв'язку, яка є доступною та зрозумілою для засуджених. Це означає, що інформація про процедури та канали зворотного зв'язку повинна бути чітко представлена та доступна для всіх засуджених.

Вивчення міжнародного досвіду та стандартів є важливим кроком у вдосконаленні правового регулювання відбування покарань у військових установах, зокрема в дисциплінарних батальйонах [6].

Ознайомлення з міжнародними нормами, що регулюють поведження з ув'язненими, є важливим аспектом вдосконалення правового регулювання відбування покарань у дисциплінарних батальйонах. Деякі з ключових міжнародних норм, які можуть бути враховані, включають:

- Міжнародний пакт про громадянські та політичні права (МПГПП): цей документ встановлює основні гарантії, що стосуються права особи на гідність, повагу до фізичної та психічної недоторканості, та заборону катувань та жорстокого, нелюдського або принижуючого поведження. Аналіз МПГПП може сприяти визначенню стандартів та принципів, які слід дотримуватися в контексті дисциплінарних батальйонів.
- Конвенція проти катувань та іншого жорстокого, нелюдського або принижуючого поведження або покарання: Ця Конвенція встановлює абсолютну заборону катувань та жорстокого, нелюдського або принижуючого поведження. Вона закликає до прийняття ефективних заходів для запобігання такому поведженню та розслідування випадків порушення. Дослідження цієї Конвенції може допомогти встановити відповідні механізми контролю та захисту прав засуджених у дисциплінарних батальйонах.
- Конвенція про права людини та основоположні свободи: Ця Конвенція гарантує широкий спектр прав і свобод, які повинні бути забезпечені кожній особі, включаючи засуджених. Вона встановлює принципи недоторканості особи, рі вникаючи у деталі право особи на повагу до гідності, свободу від жорстокого, нелюдського або принижуючого поведження, а також право на ефективний засіб правового захисту. Аналіз цієї Конвенції може сприяти вдосконаленню механізмів захисту прав засуджених військовослужбовців у дисциплінарних батальйонах.
- Інші міжнародні стандарти: додатково, існують інші міжнародні стандарти та рекомендації, які можуть бути використані для вдосконалення правового регулювання відбування покарань у дисциплінарних батальйонах. Наприклад, Загальні принципи, що стосуються адміністративного розслідування випадків порушень, що визначені Організацією Об'єднаних Націй, можуть надати орієнтири для забезпечення належної процедури розслідування та притягнення до відповідальності військовослужбовців у дисциплінарних батальйонах.

Вивчення міжнародних норм та стандартів забезпечує можливість порівняти національні положення з міжнародно визнаними стандартами та ідентифікувати розриви або прогалини, які потребують удосконалення. Це сприяє впровадженню справедливих, гуманних та ефективних підходів до відбування покарань у дисциплінарних батальйонах та підтримує відповідність національного законодавства міжнародним стандартам прав людини.

Правове регулювання порядку відбування покарань засуджених військовослужбовців у виді тримання в дисциплінарному батальйоні може варіюватися в залежності від конкретної країни. Проте, ознайомлення з деякими загальними аспектами правового регулювання в зарубіжних країнах може бути корисним для отримання ідей та рекомендацій щодо вдосконалення власної системи.

Наприклад, деякі країни можуть мати законодавство, що встановлює конкретні процедури та стандарти для направлення військовослужбовців до дисциплінарних батальйонів, включаючи підстави для призначення такого покарання та процес розслідування порушень. Важливо вивчити ці процедури та врахувати їх у контексті власної системи.

Умови тримання та гуманне поводження з ув'язненими також можуть бути об'єктом правового регулювання в зарубіжних країнах. Деякі країни можуть мати законодавство, яке встановлює стандарти щодо умов тримання, харчування, медичного обслуговування та доступу до освіти та реабілітаційних програм. Важливо вивчити ці стандарти та застосувати їх у контексті власних дисциплінарних батальйонів з метою забезпечення гуманного поводження з ув'язненими.

Для отримання додаткових рекомендацій та ідей, стосовно правового регулювання порядку відбування покарань у дисциплінарних батальйонах, можна також звернутися до рекомендацій міжнародних організацій, таких як Організація Об'єднаних Націй (ООН) та Рада Європи. Ці організації активно займаються розробкою стандартів та рекомендацій щодо поводження з ув'язненими та захисту їх прав. Їх рекомендації можуть містити цінну інформацію та добрі практики, які можуть бути застосовані в контексті дисциплінарних батальйонів [7].

Крім того, можна вивчати досвід інших країн щодо відбування покарань у військових установах. Аналіз рішень міжнародних судів, досліджень та звітів може допомогти виявити кращі практики, успішні моделі та інноваційні підходи, які можна впровадити у власну систему. Вивчення міжнародного досвіду може розширити горизонти та допомогти вдосконалити правове регулювання порядку відбування покарань в дисциплінарних батальйонах.

Враховання міжнародних норм, рекомендацій та досвіду допоможе забезпечити справедливість, гуманність та дотримання прав у військових установах під час відбування покарань в дисциплінарних батальйонах.

Наприклад, в Канаді правове регулювання порядку відбування покарань засуджених військовослужбовців у виді тримання в дисциплінарному батальйоні базується на визнанні важливості справедливого та гуманного ставлення до ув'язнених. Канада дотримується міжнародних стандартів та зобов'язань, зокрема Конвенції проти катувань та інших форм жорстокого, нелюдського або принизливого поводження або покарання.

В канадському війську існує внутрішні законодавчі рамки, які встановлюють правила та процедури щодо відбування покарань у дисциплінарних батальйонах. Засуджені військовослужбовці мають право на справедливий судовий процес та доступ до юридичного представництва. Крім того, засуджені мають право на гуманне поводження, включаючи належні умови тримання, адекватне харчування, медичне обслуговування та доступ до освіти та реабілітаційних програм.

У Канаді також існує система контролю та нагляду за відбуванням покарань у дисциплінарних батальйонах. Цей контроль може здійснюватися як внутрішніми механізмами, так і залученням зовнішніх наглядачів, зокрема представників цивільних організацій та правозахисних груп.

Канада також враховує міжнародний досвід та стандарти щодо відбування покарань у військових установах. Вона активно співпрацює з міжнародними організаціями та іншими країнами з метою обміну досвідом та впровадження кращих практик. Канада приділяє увагу рекомендаціям та принципам, розробленим міжнародними організаціями, такими як ООН та Рада Європи, і спрямовує свої зусилля на вдосконалення своїх правових норм та процедур відповідно до цих стандартів.

Засуджені військовослужбовці в Канаді також можуть мати можливість пройти програми перевиховання та реінтеграції, що сприяють їх поверненню до військової служби чи цивільного життя. Ці програми можуть включати освітні та професійні навчання, психологічну підтримку та соціальну реабілітацію [6].

Враховуючи глобальну тенденцію до захисту прав ув'язнених та забезпечення справедливості та гуманності відбування покарань, Канада продовжує вдосконалювати

своє правове регулювання та процеси, пов'язані з триманням у дисциплінарних батальйонах. Розвиток інноваційних підходів, адаптація кращих практик та використання міжнародного досвіду допомагають Канаді забезпечити належний стандарт догляду за засудженими військовослужбовцями та зміцнити принципи справедливості та гуманності в їх відносинах.

У Німеччині правове регулювання порядку відбування покарань засуджених військовослужбовців у виді тримання в дисциплінарному батальйоні базується на визнанні їх конституційних прав та міжнародних стандартів з поводження з ув'язненими. Держава зобов'язана забезпечувати гуманне поводження, примірні умови тримання та відповідну медичну допомогу.

Німеччина активно співпрацює з міжнародними організаціями, такими як ООН та Рада Європи, і враховує їх рекомендації та стандарти при вдосконаленні своєї системи відбування покарань. Важливу роль в цьому процесі відіграє Федеральна служба виконання покарань (Bundesamt für Justizvollzug), яка забезпечує нагляд за виконанням покарань у військових установах.

Німеччина також надає значну увагу перевихованню та реінтеграції засуджених військовослужбовців. Вони мають доступ до різноманітних програм професійної підготовки, освіти та реабілітації, що допомагають їм успішно повернутися до військової служби чи цивільного життя після відбуття покарання.

Контроль та нагляд за відбуванням покарань у військових установах Німеччини здійснюється як внутрішніми механізмами, так і залученням зовнішніх наглядачів, включаючи представників громадськості та правозахисних організацій. Це сприяє забезпеченню прозорості, незалежності та відповідальності у системі відбування покарань. Звітності щодо умов тримання та поводження з ув'язненими надається відповідними органами і підлягає оцінці та контролю.

Німеччина також активно працює над підвищенням якості кадрового забезпечення дисциплінарних батальйонів. Персонал, який працює з ув'язненими, проходить професійну підготовку та навчання з питань поводження з ув'язненими, психологічної підтримки та безпеки. Забезпечується також система супроводу та контролю за роботою персоналу з метою забезпечення ефективності та відповідності стандартам.

Узагальнюючи, Німеччина має розвинуту систему правового регулювання порядку відбування покарань засудженими військовослужбовцями у дисциплінарних батальйонах. Ця система базується на принципах гуманності, справедливості та відповідності міжнародним стандартам. Розгляд аспектів, таких як умови тримання, перевиховання, кадрове забезпечення та контроль, допомагає вдосконалити цю систему та забезпечити виконання прав та гарантій засуджених військовослужбовців.

В системі відбування покарань в Німеччині існує ретельно розроблена система внутрішнього контролю. Органи влади відповідальні за дисциплінарні батальйони мають встановлені механізми, процедури та політики, що регулюють поведінку персоналу і ув'язнених [7].

Важливою частиною внутрішнього контролю є система моніторингу, яка передбачає регулярну оцінку умов тримання, стандартів поведінки та дотримання правил у дисциплінарних батальйонах. Виявлені порушення та зловживання підлягають негайному реагуванню та вжиттю відповідних заходів, включаючи дисциплінарні санкції або додаткові навчальні програми.

Система звітності є ще одним важливим елементом внутрішнього контролю. Органи влади, які керують дисциплінарними батальйонами, повинні регулярно звітувати про стан установи, умови тримання, випадки порушень і прийняті заходи для

їх запобігання. Це сприяє прозорості, а також забезпечує можливість залучення зовнішніх експертів і органів для проведення незалежного контролю.

Внутрішній контроль також включає розроблення механізмів вжиття заходів у разі виявлення порушень. Це можуть бути процедури внутрішнього розслідування, дисциплінарні суди або інші форми відповідальності залежно від серйозності порушення. Важливо, щоб такі механізми були прозорими, справедливими і ефективними.

На основі досвіду і міжнародних стандартів можна визначити конкретні напрямки вдосконалення правового регулювання порядку відбування покарань засуджених військовослужбовців у виді тримання в дисциплінарному батальйоні. Деякі з цих напрямків включають:

- Забезпечення гуманного поводження: розроблення та впровадження нормативно-правових актів, які гарантують гуманне поводження з ув'язненими. Це може включати створення стандартів щодо умов тримання, доступу до медичної допомоги, харчування, освіти та реабілітаційних програм.
- Забезпечення справедливих процедур: розроблення прозорих і справедливих процедур відбування покарань, включаючи право на захист, розгляд скарг та апеляційних процедур. Це включає забезпечення права засудженого на оскарження рішень, проведення розгляду справ незалежними органами та гарантію об'єктивності розгляду.
- Забезпечення ефективного перевиховання та реабілітації: розвиток програм перевиховання та реабілітації, що сприяють успішній реінтеграції засуджених військовослужбовців у військову службу або цивільне життя. Це може включати освітні та професійні можливості, психологічну підтримку та соціальну реабілітацію.
- Посилення зовнішнього контролю: забезпечення належного зовнішнього контролю за умовами тримання та поводженням з ув'язненими. Це може включати залучення незалежних органів, спеціальних комісій чи г. Забезпечення навчання та підготовки персоналу: Розвиток програм навчання та підготовки для персоналу, що працює в дисциплінарних батальйонах. Це може включати навчання з питань прав людини, професійної етики, конфліктології та інших важливих аспектів, що стосуються роботи з ув'язненими [3, с. 174].

Залучення громадськості: встановлення механізмів взаємодії з громадськістю, включаючи можливість звертатися до громадських організацій, неурядових організацій та інших зацікавлених сторін для отримання зворотного зв'язку та викладення проблем.

Створення механізмів для вирішення скарг: розроблення ефективних механізмів для прийому, розгляду та вирішення скарг засуджених військовослужбовців. Це може включати створення спеціальних комісій, органів або процедур, які забезпечують об'єктивне розглядання скарг і прийняття відповідних заходів.

Розвиток механізмів альтернативних покарань: розгляд можливості розвитку альтернативних покарань для деяких категорій засуджених, зокрема тих, які мають низький ризик повторного вчинення злочинів або потребують спеціалізованої реабілітації [2, с. 150].

Розвиток механізмів альтернативних покарань є важливим напрямком вдосконалення правового регулювання порядку відбування покарань у дисциплінарних батальйонах. Цей підхід передбачає заміну традиційного ув'язнення іншими формами покарання, які можуть бути ефективними і при цьому сприяти реабілітації та соціальній реінтеграції засуджених.

Один з аспектів розвитку альтернативних покарань полягає в ідентифікації підходящих категорій засуджених, які можуть бути підопічними таких програм. Це можуть бути особи з низьким ризиком повторного вчинення злочинів, першокласники, які заслуговують на другий шанс, або ті, які потребують спеціалізованої реабілітації замість покарання.

Для успішного розвитку альтернативних покарань важливо розробити відповідні програми та механізми, які включатимуть моніторинг, психологічну та соціальну підтримку, професійну підготовку та інші необхідні елементи. Крім того, ці програми повинні бути орієнтовані на індивідуальні потреби та особливості кожного засудженого з метою досягнення найкращих результатів.

Розвиток механізмів альтернативних покарань також передбачає співпрацю з різними зацікавленими сторонами, такими як правоохоронні органи, суди, психологи, соціальні працівники та громадські організації. Важливо забезпечити взаємодію та обмін інформацією між цими сторонами для ефективного в вдосконалення альтернативних покарань і їх впровадження в практику дисциплінарних батальйонів.

Крім того, необхідно провести дослідження та оцінку ефективності і впливу альтернативних покарань на рецидив злочинності, реабілітацію засуджених та їх соціальну реінтеграцію. Це допоможе з'ясувати, які програми та підходи є найбільш ефективними та сприяють досягненню поставлених цілей.

Також важливо враховувати міжнародний досвід та стандарти щодо альтернативних покарань. Ознайомлення з досвідом інших країн, рекомендаціями міжнародних організацій та практикою розвинутих систем допоможе виявити найкращі підходи та принципи, які можна впровадити в контексті дисциплінарних батальйонів [1, с. 110].

Висновки

Правове регулювання порядку відбування покарань засуджених військовослужбовців у виді тримання в дисциплінарному батальйоні потребує вдосконалення в таких напрямках: чітке визначення критеріїв і процедур відбору, забезпечення права на справедливий суд та оскарження рішень, гуманне поводження з військовослужбовцями та запровадження механізмів контролю.

Дослідження в галузі правового регулювання порядку відбування покарань засуджених військовослужбовців у виді тримання в дисциплінарному батальйоні виявило деякі ключові напрямки подальшого дослідження. Зокрема, варто зосередитись на індивідуальних потребах та особливостях військовослужбовців, впливі покарання на їх поведінку та реабілітацію, альтернативних формах покарання, захисті прав засуджених та вивченні міжнародного досвіду. Подальші дослідження у цих напрямках допоможуть покращити правове регулювання, забезпечити більш справедливий та ефективний процес відбування покарань в дисциплінарних батальйонах та сприяти успішній реінтеграції засуджених військовослужбовців після звільнення.

Список використаних джерел

1. Митрофанов І. І. Проблеми реалізації кримінальної відповідальності за вчинення військових злочинів в бойовій обстановці. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер.: Право*. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2015. Вип. 33. Т. 2. С. 108–111.
2. Ніколаєнко Т. Б. Забезпечення безпеки засуджених військовослужбовців при відбуванні покарання у вигляді тримання в дисциплінарному батальйоні. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. Вип. 2. С. 148–151.

3. Ніколаєнко Т. Б. Зміна умов тримання засуджених військовослужбовців при відбуванні покарання у виді тримання в дисциплінарному батальйоні: проблеми нормативного регулювання та шляхи їх вирішення. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2016. № 3. С. 170–175.
4. Овчаренко А. С. Щодо ліквідації покарання у виді тримання у дисциплінарному батальйоні військовослужбовців. *Вісник ХНУВС*. 2014. №4. с. 84–91
5. Сарнавський О. Тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців як вид покарання. *Право України*. 2012. № 3–4. С. 446–451.
6. Understanding Military Justice: A Practice No: веб-сайт. URL: https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/Military-Justice_Practice-Note_eng.pdf (дата звернення: 08.03.2023).
7. What does a military do?: веб-сайт. URL: <https://www.zippia.com/military-jobs/what-does-a-military-do/> (дата звернення: 11.03.2023).